

VLAAMSE REGERING

**De VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW
EN PLATTELANDSBELEID**

DE VLAAMSE MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR

Bisconceptnota aan de leden van Vlaamse Regering

**Betreft: Uitvoeringsgericht voorstel voor het flankerend beleid open ruimte
 in het Vlaams Strategisch Gebied Brussel in het kader van het GRUP
 VSGB.
 Gemeenschappelijke aanpak door het Agentschap voor Natuur en
 Bos en de Vlaamse Landmaatschappij.**

Deel 1: beleidskader

In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 18 oktober 2011, legt de Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid een uitvoeringsgericht voorstel voor aan de Vlaamse Regering ten laatste op het moment van de definitieve vaststelling van het RUP.

De effectieve invulling van het flankerend beleid in het kader van het GRUP VSGB, met andere woorden voor de inrichting van de open ruimte, voorziet een bijzondere rol voor het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Beide hebben enerzijds een gemeenschappelijke verankering in het beleidskader en anderzijds een andere benadering en instrumentarium. Door afstemming kunnen beide echter tot een optimale complementariteit komen voor de realisatie van de beoogde open ruimte. Voorliggende nota geeft een overzicht van het grotendeels gemeenschappelijk beleidskader, de gemeenschappelijke uitgangspunten, de invulling door beide agentschappen en de gemeenschappelijke conclusies. Beide overheidsinstanties worden met hun instrumenten naar voren geschoven in verschillende akkoorden en beleidsbrieven. Hierna volgt een kort overzicht.

Vlaanderen In Actie

De VIA-doorbraak 'Groen en dynamisch stedengewest' gaat voor een krachtig ruimtelijk beleid dat de steden opwaardert, de open ruimte en biodiversiteit beschermt en plaats vrijmaakt voor bedrijven. Vlaanderen zal duurzamer omspringen met energie, materiaal, water en lucht. Zo wordt Vlaanderen een economisch, ecologisch en maatschappelijk verantwoord stedengewest.

Het Pact 2020 van 19 januari 2009 stelt onder meer in doelstelling 15. "… minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt over een stadsbos of heeft er een opgestart "

Het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014 van 15 juli 2009 stelt:

"We zorgen voor de effectieve uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen de uitvoering van de bindende bepalingen en de ruimteboekhouding, met name onder meer een verdere snelle, correcte afbakening van het stedelijk gebied, het woongebied, de havengebieden en de 7 000 ha extra bedrijventerreinen, evenals de gelijktijdige afbakening van 750.000 ha agrarisch gebied, extra 38.000 ha natuurgebied en 10 000 ha bosgebied – om zo te komen tot een samenhangend Vlaams Ecologisch Netwerk van 125 000 ha -evenals de 150.000 ha natuurverwevingsgebied. We zorgen, binnen deze taakstellingen voor extra bos en natuur in Vlaanderen." (pag 46)

Doorbraak 5: Groen en dynamisch stedengewest:

"We zorgen voor meer toegankelijke stadsrandbossen en stimuleren kwalitatief hoogstaande groene ruimte in de stad, speelbossen en natuur- en bosgebieden, waarbij er steeds aandacht is voor toegankelijkheid "

"De ontwikkeling van de **Vlaamse Rand als groene gordel** wordt geïntensifieerd We stimuleren het groene karakter van de Vlaamse Rand via het Breugelproject. Via het instrument van de **landinrichting** voeren we de visie geformuleerd in het VSGB uit om het kwaliteitsvol openruimtenetwerk van open kouters met grondgebonden landbouw, rivier- en beekvalleien, bossen en parken en ingesloten open ruimte te versterken " (pag 92)

De beleidsnota 2009 – 2014 'Leefmilieu en Natuur' van Vlaams minister Joke Schauvliege stelt:

"(65) SD: In het kader van het streven naar sociaal warme steden, maakt Vlaanderen verder werk van de **beschikbaarheid van nabije natuur, bos- of groenwaarden voor elke stadsbewoner**".

"(66) OD: We realiseren multifunctionele stadsrandbossen en herbestemmen de zonevreemde bossen waar nuttig en mogelijk.

Vlaanderen zet op een vernieuwende wijze natuur, bos en groen in om een groen stedengewest te ontwikkelen, zodat elk verstedelijkt gebied beschikt of uitzicht heeft op een geïntegreerd natuur-, bos- en/of groenproject. Zo worden deze projecten ingezet in functie van en voor de mens met oog voor de meekoppeling met de basisnatuur en de biodiversiteit. Door het opzetten van (grootschalige) proefprojecten wordt geëxperimenteerd met concepten als ecowoonwijken, ecobedrijventerreinen, stedelijke groenpolen, binnenstedelijke groenvoorzieningen, stedelijke natuurprojecten, . .

In de Vlaamse Rand zal het groene karakter verder gestimuleerd worden via het Breugelproject. We realiseren multifunctionele stads(rand)bossen waarbij we in 2020 in minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden een project opgestart hebben. De lopende projecten krijgen extra aandacht.

Het boscompensatiefonds wordt geactiveerd, waarbij lokale besturen, terreinbeherende verenigingen en privépersonen de mogelijkheid krijgen ook uit die middelen te putten, om boscompensatie op het terrein te gaan realiseren.

Ten slotte moet voor zonevreemde bebossing een visienota en een concreet plan van aanpak worden uitgewerkt met de volgende elementen. het in kaart brengen van de bebossing, het bepalen van het instrumentarium (o.a. herbestemming), het bepalen van de prioriteiten, het ondernemen van acties via concrete projecten. De focus ligt op de meest waardevolle zonevreemde bossen. Via deze maatregelen leveren we deze legislatuur een billijke bijdrage aan de realisatie van de pact 2020 doelstelling 15 "

"(93) OD: Via landinrichting wordt de kwaliteit van de open ruimte versterkt.

De landinrichting biedt zeker in de Vlaamse Rand een meerwaarde, zoals ook het regeerakkoord stelt. De globale, geïntegreerde ontwikkelingsvisie van het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel krijgt zo een concrete invulling. In 2009 en 2010 wordt het bestaande landinrichtingsproject Plateau van Moorsel, dat deels in de Vlaamse Rand ligt, verdergezet met middelen vanuit landinrichting. Vanaf 2011 wordt geïnvesteerd in de verdere concretisering van

de nog goed te keuren ruimtelijke uitvoeringsplannen in de Vlaamse Rand Over de periode 2009-2014 wordt 10% van het landinrichtingsbudget gereserveerd voor de Vlaamse Rand. Ook in de lopende landinrichtingsprojecten wordt verder geïnvesteerd. Daarnaast kunnen ook initiatieven die lokaal heel sterk gedragen zijn, rekenen op ondersteuning vanuit landinrichting "

“(94) OD: Door de ruilverkavelingsprojecten in uitvoeringsfase te voltooien en door de ruilverkavelingsprojecten in planvormingsfase af te ronden wordt de leefbaarheid en de economische draagkracht van 30 000 ha plattellandsgebied versterkt.

Met 9 ruilverkavelingsprojecten in uitvoering wil ik de leefbaarheid en de economische draagkracht van 15 000 ha plattellandsgebied stimuleren. Met een tiental projecten in voorbereiding wil ik de continuïteit verzekeren.

Ik wil inspelen op vragen om het instrument van ruilverkaveling in te zetten in het kader van een veel breder scala aan problematieken, die illustratief zijn voor de diversiteit en complexiteit van het Vlaamse platteland van het versterken van landbouwstructuren, bijvoorbeeld via glastuinbouwzones tot de mildering van effecten van grote infrastructuurwerken, flankerende maatregelen bij de realisatie van stadsbossen en nieuwe natuur, integrale inrichting van landelijke gebieden "

“(95) OD: De gebiedsgerichte projecten zijn duurzamer door een inhoudelijke verbreding.

Ik zal de VLM de opdracht geven om haar gebiedsgerichte projecten verder inhoudelijk te verbreden via mogelijkheden voor duurzame energievoorzieningen, het ondersteunen van lokale initiatieven van kleinschalige tewerkstelling, het verbeteren van de omgevingskwaliteit voor bewoners en bezoekers en impulsen aan cultuurbeleving dienen onderzocht te worden Samen met mijn collega bevoegd voor plattellandsbeleid wil ik de gebiedsgerichte projecten zien bijdragen aan een duurzame plattellandsontwikkeling. Voorbeeldprojecten als de Merode, Gooik, Schelde-Leie, Scheldelandschapspark en de Wijers, kunnen daarbij als inspiratie dienen. Door een bundeling van middelen vanuit leefmilieu, platteland en andere beleidsdomeinen, kunnen we die projecten ook financieel ondersteunen.

Ik zal ervoor ijveren dat Vlaamse projecten met impact op de open ruimte steeds flankerende maatregelen voor landbouw, natuur, landschap en recreatie voorzien. Waar mogelijk moeten we een stap verder gaan en projecten met grote impact inbedden in een breed beleidsdomein overschrijdend initiatief van gebiedsontwikkeling, waarbij de kernkwaliteiten niet aangetast maar in tegendeel op niveau van een gebied versterkt worden via een scala aan maatregelen "

“(96) OD: De mobiliteit van gronden is verhoogd tijdens de regeerperiode en de grondprijs blijft onder controle.

Lokale grondenbanken en de gerichte opbouw van een grondreserve, staan garant voor de nodige grondbiliteit en beletten dat grondprijzen in de hoogte gaan. De juridische en financiële omkadering van de werking van de lokale grondenbanken, wil ik verbeteren. Dit kan meer mogelijkheden bieden voor het ruilen van gronden, zowel voor eigenaars als voor gebruikers Er zal daarbij onderzocht worden of voor deze werking een rollend fonds Vlaamse Grondenbank dient opgericht

De werking van de vorige legislatuur opgestarte Vlaamse Grondenbank met zijn e-voorkooploket komt zo snel mogelijk op kruissnelheid. Ik laat onderzoeken op welke wijze de activiteit grondenbanken ten volle kan uitgeoefend worden zonder nadelige invloed op het ESR-vorderingensaldo."

De beleidsnota 2009 – 2014 ‘Vlaamse Rand’ van Vlaams minister Geert Bourgeois stelt:

(3.4.9) Open Ruimte:

“De Vlaamse Regering versnelt de ontwikkeling van de Vlaamse Rand als Groene Gordel. De aankoop en het beheer van natuur- en bosgebieden in de Vlaamse Rand wordt stelselmatig voortgezet volgens de vooropgestelde plannen. Hoewel er al belangrijke aankopen en ontwikkelingen gerealiseerd werden, bestaat er nog altijd een reële nood aan bijkomende bossen en groene zones. Veel aandacht moet ook gaan naar de onderlinge verbindingen tussen de gebieden.

Het afbakeningsproces voor de landbouw-, natuur- en bosstructuur van het gebied Zenne-Dijle-Pajottenland en de afbakening van het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB) moeten een alomvattend, samenhangend en geïntegreerd concept opleveren, dat vanuit verschillende sectorvisies wordt gevoed. Die ruimtelijke visie moet een leidraad vormen bij de inrichting van de open ruimte in de Vlaamse Rand. Daarbij wordt rekening gehouden met de verschillende facetten van de open ruimte: landbouw, natuur, landschap, bos, water, mobiliteit, economie, milieukwaliteit, erfgoed, plattelandseducatie, leefbaarheid van kleine kernen, wonen, recreatie en toerisme.

Met het instrument van de landinrichting voeren we deze visie geformuleerd in het VSGB uit om het kwaliteitsvol openruimtenetwerk van open kouters met grondgebonden landbouw, rivier- en beekvalleien, bossen en parken en ingesloten open ruimte te versterken. De Vlaamse Landmaatschappij wordt actief ingeschakeld om het groene karakter van de Vlaamse Rand te versterken. De provincie Vlaams-Brabant ontwikkelt op haar beurt initiatieven om de open ruimte in de Vlaamse Rand te versterken (Zennevallei, kazerne Eckstein...). Samenwerking is geboden om te komen tot een onderling versterkend effect van de initiatieven van de verschillende overheden.

De Vlaamse overheid heeft zich in verschillende beleidsdocumenten uitgesproken voor de versterking van de open ruimte in de Vlaamse Rand rond Brussel. De speculatie- en verstedelijkingsdruk is erg sterk. Daarom nemen we nu al dringend maatregelen in materies waarover alle actoren het eens zijn. Op die manier versnellen we de stap naar effectieve realisaties. Die concrete realisaties versterken op hun beurt het afbakeningsproces."

Deel 2: Gemeenschappelijke uitgangspunten

Wisselwerking stad en buitengebied

Wanneer we de 15 gemeenten bekijken die oorspronkelijk deel uitmaken van het VSGB, moeten we vaststellen dat er een groot tekort is aan (groene) open ruimte. Het VSGB staat op zich onder druk. Die druk wordt nog vergroot vanuit Brussel.

De ruimte binnen het VSGB is zeer beperkt en schaars. Het is onmogelijk om de tekorten van het VSGB op te vangen binnen datzelfde gebied, laat staan de druk van de volledige Vlaamse Rand en het hoofdstedelijk gebied Brussel te compenseren.

Er is – zeker in de Vlaamse Rand – dringend nood aan meer toegankelijke groene of open ruimte via een geïntegreerd concept. Het realiseren van oplossingen voor de tekorten binnen het VSGB en het opvangen van de tekorten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is geen zaak voor het VSGB alleen; de tekorten zijn te groot waardoor de druk op de open ruimte steeds toeneemt. De realiteit is dat de ruimte binnen de grenzen van het VSGB schaars is. Er zullen dus oplossingen moeten worden gezocht in de wisselwerking tussen stad, randstedelijk gebied en buitengebied.

Dat betekent concreet dat we ons voor de realisatie van de open ruimte en toegankelijk groen niet beperken tot de afbakening binnen het VSGB, maar dat we de **19 gemeenten** van de Vlaamse Rand betrekken om er de nodige maatregelen uit te werken.

Samenwerking

De Vlaamse Rand en het flankerend beleid open ruimte in het VSGB is een zaak van vele actoren, enerzijds gaande van lokale over provinciale tot Vlaamse initiatieven en anderzijds een samenspel tussen overheid, intercommunales en privépartners. Het Coördinatieplatform Vlaamse Rand coördineert het flankerend beleid in het VSGB tussen de verschillende betrokken sectoren. **De Vlaamse minister bevoegd voor leefmilieu en natuur is verantwoordelijk om dit uitvoeringsgericht voorstel om te zetten in een daadwerkelijk flankerend beleid voor de open ruimte in het VSGB.**

Als bevoorrechte partners voor het behoud, de versterking en de inrichting van de open ruimte in het VSGB zullen het ANB en de VLM in structureel overleg voorzien tussen de provinciale diensten van Vlaams-Brabant.

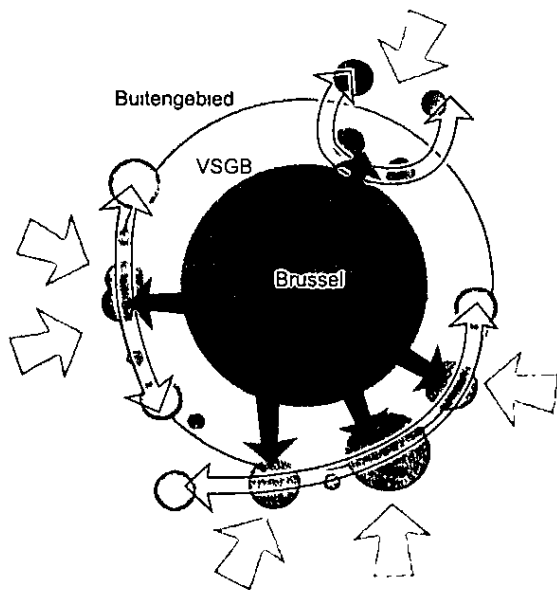
Deel 3: Invulling VSGB door Agentschap voor Natuur en Bos

1. Uitgangssituatie: Groot tekort aan toegankelijk openbaar groen

Vanuit een eerder gemaakte studie over toegankelijk openbaar groen in het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel blijkt een groot tekort aan toegankelijke parken en bossen, volgens de normen 'Langetermijnplanning Groenvoorziening' en 'Gewenste Bosstructuur voor Vlaanderen'. Voor de 19 gemeenten die initieel deel uitmaken van het VSGB bedraagt dat gezamenlijk tekort 3.736 ha. Als dezelfde normen worden toegepast op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijkt ook daar een groot tekort. 12 001 ha. Uiteraard straalt dat tekort af op de Vlaamse parken, bossen en natuurgebieden in het VSGB en de rest van de Vlaamse rand. De druk vanuit Brussel op de Vlaamse bossen en parken in de rand is een dagelijkse realiteit. Het probleem is dus dubbel, zowel binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als binnen het VSGB bestaat er een groot tekort.

Het ANB werkt via het **Bruegelproject** al 10 jaar aan een aantal aaneengesloten open-ruimte gebieden op strategisch gekozen plaatsen, die antwoord bieden aan de nood aan toegankelijke groengebieden. Zo zullen drie groenpolen - netwerken van groene en open landbouw-, bos-, park- en natuurgebieden in het VSGB en de Vlaamse Rand - door middel van gerichte aankopen en inrichting uitgebreid worden. Het Agentschap voor Natuur en Bos beheert in de 3 groenpolen in het VSGB en de Vlaamse rand ruim 3750 ha parken, natuurgebieden en bossen. De VLM kan als partner, via o.a. de grondenbank en eventueel herlokalisatie, mee instaan voor de realisatie van deze groenpolen.

2. Drie groenpolen: eigen beheer ANB

Zoals hierboven gesteld, geven de normen betreffende vrij toegankelijk publiek groen voor Brussel en de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand een tekort aan van 15,73 ha. Het ANB gaat uit van een **minimumscenario van het verwerven/beheren van 20 % van het totale tekort aan openbaar toegankelijk groen in de periode 2012-2020**. Als we de 20 %-norm verrekenen naar de tekorten van de gemeenten van de Vlaamse Rand, zijnde 20 % van 3.736 ha, betekent dit een realisatie van **750 ha over een periode van 9 jaar, zijnde gemiddeld 83 ha per jaar**. Deze gronden zullen niet verworven worden in agrarische gebieden. In niet-agrarische gebieden wordt rekening gehouden met de eventueel aanwezige landbouwactiviteit. Deze gronden zullen maximaal verworven worden in de groene gebieden in de ruime zin en in de gemengde open-ruimtegebieden.

Westelijke groenpool 'Asse-Wolfspuiten-Groenenberg-Gaasbeek-Zuunbeekvallei en Zennebeemden'

Huidige realisaties

Het westelijke netwerk heeft als kern de domeinen Gaasbeek-Groenenberg. Beide aaneensluitende park- en bosgebieden zijn al langer zeer gekend bij het brede publiek, ook in het Brussels gewest, wat zich uit in hoge bezoekersaantallen.

Het multifunctionele kerngebied sluit zuidelijk aan op het valleigebied van de Zuunbeek, waar het ANB zich focust op de instandhoudingsdoelstellingen, uiteraard met een multifunctionele overdruk (zachte recreatie)

Naar het noorden toe sluit het kerngebied via valleigebied Laarbeek en Molenbeek aan op het Sint-Annabos in Sint-Anna-Pede, en verder het natuur-, park- en bosgebied Wolfspuiten

Toekomstige realisaties

Omwille van grote tekorten aan toegankelijk groen in de noordwestelijke rand dient in de regio Asse prioritair een zone afgebakend voor de realisatie van een groene kern. Deelgebied Zellik valt binnen de afbakening van het VSGB, deelgebied Asse-centrum valt onder kleinstedelijk gebied Asse. In het Agnas-proces is voldoende niet-herbevestigd agrarisch gebied weerhouden om -samen met VLM en de landbouwsector- een groenkern uit te bouwen in de westelijke groenpool Asse-Zennebeemden

De Plantentuin van Meise is in feite één van de hoofdtoegangspoorten in de Vlaamse rand. Het 80 ha grote parkgedeelte van de Plantentuin dient te worden overgedragen aan het Vlaamse Gewest. Het wetenschappelijk gedeelte dat zich concentreert ten westen van de centrale ingang (12 ha groot), met inbegrip van het plantenpaleis, pachthof, herbarium en bibliotheek, kan binnen een federale context blijven. Hoewel niet strikt gelegen binnen het VSGB is de ligging in de Vlaamse Rand, de grootte en de wervingsinvloed van de Plantentuin té prominent om het gebied niet mee op te nemen in het flankerend beleid

Westelijke groenpool	status	opp in ha
	In eigendom/beheer	210 ha
	Tekort aan openbaar groen	1519 ha
	Aankopen 2011- 2020 (20%-norm)	300 ha

Noordelijke groenpool 'Van Basiliek tot Basiliek'

Huidige realisaties

Op grondgebied Vilvoorde bevinden zich enkele belangrijke realisaties met betrekking tot het openstellen van toegankelijke bossen en parken voor de inwoners van de noordelijke rand. Het ANB realiseerde de voorbije jaren veel inspanningen om haar eigendommen Lintbos en Tangebeekbos tot een volwaardig groen netwerk om te vormen. Het ANB sloot erfpacht-overeenkomsten af voor de domeinen Drie Fonteynen (Vilvoorde) en Prinsenbos (Grimbergen) en transformeerde de parken tot kwaliteitsvolle publieke ruimten die voldoen aan de vraag naar modern openbaar groen in de nabijheid van de stad. Tussen deze gebieden realiseerde het ANB een groene, recreatieve fiets- en wandelverbinding. Met een voetgangers- en fietsbrug zullen partners ANB, AWV en nv Zeekanaal de groenpool 'Van Basiliek tot Basiliek' sluiten over het kanaal Willebroek-Brussel heen.

Toekomstige realisaties

Vandaag loopt de samenwerking met verschillende partners nog steeds; de verwervingen en beheerovereenkomsten in o.a. deelgebied Hoogveld leiden weldra tot de inrichting van een grote groenkern, en het ANB participeert zichtbaar in de realisatie van groene woon- en parkgebieden op de Brownfieldsites van Vilvoorde.

Een landschapsinrichtingsproject dat het ANB realiseerde in het noorden van Vilvoorde, ter hoogte van de woonwijk Houtembos, schept voor duizenden inwoners groene, toegankelijk

ruimte voor recreatie en ontspanning. Het gebied sluit via een fietsbrug over de E19 aan bij het Floordambos, waar het ANB een deel van het bos beheert
Verdere verwervingen lopen in o.a. Hoogveld, de Tangebeek- en Maalbeekvallei en voltooiën het noodzakelijke netwerk in de noordelijke rand.

Noordelijke groenpool	status	opp in ha
	In eigendom/beheer	340 ha
	Tekort aan openbaar groen	1034 ha
	Aankopen 2011-2020 (20%-norm)	200 ha

Zuidelijke groenpool 'Sterrebeek-Tervuren-Zoniënwoud-Hallerbos-Lembeekbos

Huidige realisaties

De groene boog Sterrebeek – Lembeek overspant meer dan 25 km van de Groene Gordel. Het kerngebied van dit zich zuidoostelijk tot zuidwestelijk uitspreidend netwerk bestaat uit de boskernen Zoniënwoud en Hallerbos. Beide boskernen horen tot de grootste en oudste boskernen in Vlaanderen. Door de ligging tegen en in de dichtst bewoonde regio van België staan deze beide bossen onder zware druk.

Toekomstige realisaties

Om het grote tekort aan openbaar toegankelijk groen in de oostrand op te vangen is de aankoop van de voormalige renbaan van Sterrebeek en de inrichting als multifunctionele groenkern prioritair.

De bevoegdheid over verschillende delen van het bos- en parkgebied rond het Afrikaans Museum werden in het verleden reeds overdragen aan het Vlaams Gewest (zo o.a. de Vossemvijver en het Spaans Huis). Het eigenlijke formele parkgedeelte rond het Afrikaans Museum maakt één historisch geheel uit met zijn omgeving, en dient overgedragen aan het Vlaamse Gewest, dat reeds vele inspanningen leverde in het gebied (Vossemvijver, Spaans huis, 'Kasteel' van Groenendaal...)

Tussen het Hallerbos en het Zoniënwoud bevindt zich het ANB-domein Zevenbronnen, een essentiële schakel tussen beide bosgebieden. Samen met de ANB-domeinen Boesdaal, Frankveld en Schaveys vormt Zevenbronnen een belangrijke aantrekkingspool voor de bewoners van de zuidrand.

De parkgebieden vinden aansluiting bij groengebieden in Beersel, zoals het Provinciaal domein van Huizingen en het Begijn- en Gasthuisbos.

Verder naar het westen bevindt zich het Lembeekbos, dat vandaag eigendom is van de ULB. Een aankoop van dit bos is in het kader van het deels openstellen (en dus het deels wegnemen van de recreatieve druk op het Hallerbos) en het realiseren van de Instandhoudingsdoelstellingen prioritair.

Tussen Sint-Pieters-Leeuw en Beersel voorziet het RUP VSGB ruimte voor natuur en bos (Zennebeemden). Omwille van de tekorten aan toegankelijk groen zal hier extra worden ingezet op het ontwikkelen van een grotere groene kern, met aandacht voor toegankelijkheid en zacht-recreatief aanbod.

Zuidelijke groenpool	status	oppervlakte
	In eigendom/beheer	3200 ha
	Tekort aan openbaar groen	1181 ha
	Aankopen 2011-2020 (20%-norm)	250 ha

Budgettaire impact

Voor de Vlaamse rand hanteert het ANB een prijs van 5 €/m² omdat de grondprijs in de rand rond Brussel aanmerkelijk hoger is dan de gemiddelde prijzen in Vlaanderen. Dit heeft te maken met het schaarse aanbod, maar ook met de bijzondere gelegenheidswaarde die veel van deze gronden hebben.

Rekening houdend met de vooropgestelde aankoopdoelstellingen (realisatiegraad van 20%) leidt dit tot onderstaand resultaat:

Westelijke groenpool	300 ha x 5 €/m ² = 15 miljoen €
Noordelijke groenpool	200 ha x 5 €/m ² = 10 miljoen €
Zuidelijke groenpool	250 ha x 5 €/m ² = 12,5 miljoen €

Samengevat komt dit neer op een budgettaire weerslag van 37,5 miljoen € voor de minimum verwervingen voor de periode 2012-2020. Jaarlijks betekent dit een uitgave van afgerond 4,15 miljoen euro.

3. Groen in de stad in ruim partnerschap

Vlaanderen zet in op de ontwikkeling tot een groen en dynamisch stedengewest. Het ANB startte het strategische project 'Groen in de Stad' (GidS) om mee invulling te geven aan deze doelstelling. Het project steunt op volgende pijlers:

- netwerking en ambassadeurschap: ANB gaat op een actieve manier partnerschappen aan met diverse spelers om samen mee dat groene stedengewest vorm te geven.
- kennis: ANB bouwt kennis op, verzamelt kennis, vertaalt kennis en deelt die kennis met alle spelers binnen het GidS-netwerk.

Modellen en normen

Het ANB heeft een model ontwikkeld dat inspirerend werkt voor het uittekenen van groenstructuren: het **stedelijk groenplan**. Gebaseerd op normen en principes worden handvatten aangereikt om binnen een stedelijke omgeving groene structuren uit te tekenen die vanuit die groene component mee kansen bieden tot hogere leefbaarheid, aantrekkelijkheid, recreatie, mobiliteit, ...

Voor de Vlaamse Rand hanteert het ANB bij de adviesverlening over ruimtelijke uitvoeringsplannen en desgevallend over verkavelings- en stedenbouwkundige vergunningen de verstedelijkingsklasse I waarbij 30 m² openbaar groenaanbod per inwoner als norm geldt. Dit helpt het tekort in eerste instantie niet terug te dringen, maar is een prioritaire voorwaarde om het tekort niet te doen toenemen.

Stimulansen

Het belang van het VSGB verantwoordt het voorzien van een reeks stimulansen die gemeenten ondersteunen in de ontwikkeling van nieuw groen ter beperking van de tekorten en het realiseren van groene verbindingen tussen de woongebieden en de groenpolen.

Als **flankerende maatregel voor het VSGB** is het noodzakelijk om een instrumentarium op te zetten waardoor provincie, gemeenten, intercommunales en privépartners armslag krijgen om via groene ingrepen de leefbaarheid minstens te bestendigen en waar het kan te versterken. Deze ondersteuning wordt ingezet op aankoop (50% subsidie) en aanleg (80% subsidie) van groen.

Het plan ijvert ervoor om in functie van focus 2020 (= 9 projectjaren) in elke gemeente die zich in het VSGB situeert, één project te realiseren van gemiddeld 1 ha groot. Dit project wordt gerealiseerd door de gemeente/provincie/intercommunale. Voor aankoop wordt de jaarlijks te voorziene ondersteuning begroot op 210 000 euro.

Voor de aankoop van de gronden wordt uitgegaan van een gemiddelde aankoopprijs van 25 euro/m². Dit is een afgewogen gemiddelde inschatting, er rekening mee houdende dat de te verwerven gronden in de meeste gevallen een mix zullen zijn van natuurgroonden aan 5 euro/m², maar ook van bouwgronden waarvan de aankoopprijs, gelet op de locatie ervan, tot 250 euro/m² kan bedragen.

Aantal projecten	15
Geschatte aankoopprijs per project: 1 ha à 25 euro/m ²	250 000 euro
Geschatte aankoopprijs totaal	3.750.000 euro
Te voorziene subsidie (50%)	1.875.000 euro
Gemiddeld te voorziene subsidie per projectjaar	208 333 euro

Voor de aanleg van de verworven terreinen wordt de jaarlijks te voorziene ondersteuning

begroot op 67 000 euro

Aantal projecten	15
Geschatte aanlegprijs per project 1 ha à 50 000 euro/ha	50 000 euro
Geschatte aanlegprijs totaal	750 000 euro
Te voorziene subsidie (80%)	600.000 euro
Gemiddeld te voorziene subsidie per projectjaar	66 666 euro

Deel 4: Invulling VSGB door Vlaamse Landmaatschappij

Een snelle realisatie van het GRUP VSGB houdt in dat het uitvoeringsgericht openruimtebeleid niet kan worden beperkt tot uitsluitend het VSGB. De bestemmingswijzigingen in het VSGB en de onder meer daardoor gegenereerde ruimtedruk zal ook repercussies hebben buiten het VSGB. Een haalbaar uitvoeringsgericht openruimtebeleid met voldoende draagvlak bij alle sectoren moet daarom worden uitgebreid tot de gehele Vlaamse Rand (19 gemeenten). Op die manier kunnen haalbare alternatieven worden uitgewerkt voor eigenaars en gebruikers van gebieden die binnen het VSGB het voorwerp uitmaken van een bestemmingswijziging.

Om gestalte te geven aan het uitvoeringsgericht openruimtebeleid in de Vlaamse Rand zal de VLM gebruikmaken van vrijwel alle instrumenten die zij ter beschikking heeft: **landinrichting, ruilverkaveling, natuurinrichting, instrumenten in het kader van plattelandsbeleid, beheersovereenkomsten, grondenbank en Europese en andere samenwerkingsmogelijkheden.**

Landbouw via beheersovereenkomsten inschakelen in het openruimtebeleid

De VLM heeft al heel wat beheersovereenkomsten gesloten in de Vlaamse Rand. Een gerichte, projectmatige inzet van beheersovereenkomsten met landbouwers biedt de mogelijkheid om op erg korte termijn landschappelijke verbindingen te realiseren in het agrarisch gebied en zo de open ruimte te versterken. In 2011 werd zo een landbouwgebied rond de voormalige renbaan van Sterrebeek op die manier ruimtelijk-landschappelijk versterkt.

De VLM zal daarom jaarlijks een gebied selecteren waarin beheersovereenkomsten gebiedsgericht worden ingezet in de Vlaamse Rand om zo de open ruimte te versterken en ecologische en landschappelijke verbindingen te creëren.

Openruimtebestemmingen effectief realiseren met een grondenbank

De VLM krijgt opdracht om een voortdurend proces van grondmobiliteit te creëren in de Vlaamse Rand. De VLM schrijft daarvoor vanaf 2012 en gedurende vijf jaar jaarlijks circa 500 000 euro investerings- en werkingsmiddelen in haar begroting in binnen de voorziene begrotingsruimte van de Vlaamse Grondenbank. De middelen worden voor 90% aangewend om via grondverwerving in de Vlaamse Rand het uitvoeringsgericht openruimtebeleid bij het GRUP VSGB te faciliteren. De overige 10% kan worden ingezet als werkingsmiddelen. De middelen die vrijkomen na doorverkoop of ruiling kunnen opnieuw worden aangewend voor grondmobiliteit en de werkingsmiddelen kunnen bij overdracht van eigendom worden doorgerekend.

Om een zo groot mogelijke grondmobiliteit te verkrijgen en de grondenbank naar behoren te kunnen laten functioneren, is een engagement tot ruil of overname niet nodig bij de aankoop van ruilgronden.

Bij het einde van elk werkjaar bezorgt de VLM aan de Vlaamse Regering een overzicht van de gerealiseerde grondmobiliteit en de gevolgen daarvan voor het uitvoeringsgericht openruimtebeleid in het VSGB en evalueert ze de mate waarin de ter beschikking gestelde middelen toereikend zijn voor een adequaat uitvoeringsgericht openruimtebeleid.

Hiernaast is de VLM ook actief in een aantal gemeentelijke grondenbanken.

Met het ANB maakt de VLM afspraken over grondaankopen die nuttig zijn voor de versterking van stadsbossen of om de instandhoudingsdoelstellingen mee te helpen realiseren. ANB en

VLM werken samen omtrent de aankoop van gronden en stemmen onderling met elkaar af. ANB en VLM werken structureel samen rond de projecten Groen in de Stad en het Breugel-project om tot een zo optimaal mogelijke inzet van de grondenbanken en het aankoopbeleid te komen

Concrete realisaties in het kader van landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting

In de gemeenten Zaventem, Wezembeek-Oppem, Kraainem, Tervuren, Machelen, Beersel, Linkebeek en Asse zijn recent drie **landinrichtingsprojecten** goedgekeurd. De eerste realisaties zijn inmiddels zichtbaar op het terrein. Voor Plateau van Moorsel werd initieel in 6 miljoen euro voorzien, voor Land van Teirlinck in 3,7 miljoen euro en voor Molenbeek-Maalbeek in 1,1 miljoen euro. Voor de periode 2012-2014 kan de VLM in het kader van die ingestelde projecten minimaal 10% van de middelen van landinrichting of jaarlijks minimaal 500.000 euro gebruiken voor inrichting en grondverwerving.

In 2011 werkt de VLM daar **bovenop een startnota van een integraal plan** uit voor de open ruimte in de Vlaamse Rand, die eind 2011 wordt voorgelegd aan de Vlaamse minister, bevoegd voor Leefmilieu. Op basis van dat integraal plan werkt de VLM in 2012 en 2013 een planprogramma uit voor landinrichting in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand. Dat planprogramma wordt eind 2013 ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Op basis daarvan kan in de daarop-volgende jaren ook buiten de drie al ingestelde landinrichtingsprojecten via landinrichting invulling worden gegeven aan het behoud en de versterking van de open ruimte in de Vlaamse Rand.

De Vlaamse minister, bevoegd voor Leefmilieu, heeft de VLM opdracht gegeven om het ruilverkavelingsplan Londerzeel, dat voor twee derde in de Vlaamse Rand ligt (Merchtem en Meise) te actualiseren met het oog op eventuele latere goedkeuring en uitvoering. Het **ruilverkavelingsproject** reikt waarschijnlijk alternatieven aan voor enkele landbouwers om hun bedrijfsvoering op rendabele wijze te blijven voortzetten, als zij in het VSGB gronden gebruiken, die het voorwerp uitmaken van een bestemmingswijziging.

Vanuit de gemeente Asse kreeg de VLM een vraag voor een nieuwe ruilverkaveling in Asbeek. Die en andere vragen over eventuele nieuwe ruilverkavelingen worden mee afgewogen tijdens het overlegproces in het kader van het planprogramma landinrichting in de loop van 2012-2013.

Op dit moment zijn er nog geen **natuurinrichtingsprojecten** in de Vlaamse Rand. Er zijn evenwel mogelijkheden voor natuurinrichting. Vragen over eventuele nieuwe natuurinrichtingsprojecten worden mee afgewogen tijdens het overlegproces in het kader van het planprogramma landinrichting in de loop van 2012-2013.

Quickwins op zeer korte termijn

De structurele inzet op concrete realisaties in landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting zal niet direct overal in de Vlaamse Rand op korte termijn tot zichtbare resultaten leiden. Om verspreid over de betrokken gemeenten in de Vlaamse Rand wel concrete realisaties te tonen en de lokale betrokkenen (gemeenten, bedrijfsleiders, bewoners en werknemers) zelf aan het werk te zetten rond de versterking van de open ruimte, wordt aan de Vlaamse minister bevoegd voor het Plattelandsbeleid gevraagd om vanaf 2012 middelen voor quickwins ter beschikking te stellen.

Andere initiatieven die het uitvoeringsgericht openruimtebeleid ondersteunen

Interreg

Met de goedgekeurde Interreg IVB-projecten GIFT-T en Rural Alliances zal de VLM inzetten op landschap en omgevingskwaliteit in en rondom bedrijventerreinen. Tot 2014 zal de VLM via die Europese samenwerkingsprogramma's bedrijven sensibiliseren om mee te investeren in een kwalitatieve open ruimte in de Vlaamse Rand.

Strategisch ruimtelijk project

De VLM gaf mee de aanzet voor het strategisch project van ARP 'Zuurstof voor de Zenne'. Vanaf september 2011 werkt het aangestelde team een integraal plan uit voor Halle, Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos en Beersel. Dat integraal plan kan mee de basis vormen voor een later planprogramma voor landinrichting.

Landbouwstudie

In het RUP VSGB krijgen 174,5 ha landbouwgebied een andere groene bestemming: 31,4 ha bos, 86,2 ha natuurgebied en 56,9 ha parkgebied. Daarnaast krijgen 141,5 ha agrarisch gebied de bestemming gemengd openruimtegebied. Om het openruimtebeleid in de Vlaamse Rand op een kwalitatieve manier te kunnen versterken krijgt de VLM de opdracht om een landbouwstudie uit te werken voor de Vlaamse Rand. Een uitgewerkte landbouwstudie brengt de mogelijkheden in kaart voor alle vormen van landbouw in het randstedelijk gebied, van de klassieke landbouw tot landbouw met verbrede doelstellingen die een aanvulling op het landbouwincome kunnen genereren.

De landbouwstudie mag niet vertragend werken voor het uitvoeringsgericht openruimtebeleid en wordt uitgevoerd in drie fasen. In een eerste fase wordt de situatie ontleed van bedrijven die betrokken zijn bij een concreet aankoop- of ruildossier. In een volgende fase wordt de studie uitgebreid naar landbouwbedrijven met gronden of bedrijfszetels in het VSGB en in een laatste fase naar landbouwbedrijven met gronden of bedrijfszetels in de Vlaamse Rand.

De resultaten van de landbouwstudie zijn onder meer.

- actieplan voor grondverwerving, welke gronden kunnen rechtstreeks worden verworven zonder impact op de bedrijfsvoering en voor welke gronden moet een ruilalternatief worden gezocht;
- taakverdeling bij verwerving, rechtstreeks te verwerven gronden kunnen ook worden aangekocht door andere (overheids)instanties,
- stimulering naar eventueel andere vormen van landbouw inpasbaar binnen de betrokken bedrijven en in uitvoering van het openruimtebeleid,
- visie op mogelijkheden van landbouw om de open ruimte binnen VSGB en Vlaamse Rand te vrijwaren en te beheren, los van de eindbestemming van de betrokken gronden,
- een visie op mogelijkheden om de strategische plannen 'Korte keten' en 'Biolandbouw' in het randstedelijk gebied Vlaamse Rand in de praktijk te brengen en te stimuleren;
- voorkomen dat een evenwichtig openruimtebeleid in het VSGB belangrijke onevenwichten of andere ongewenste effecten creëert voor ander openruimtegebruik in de rest van de Vlaamse Rand,
- adviezen om de bestemmingswijzigingen voor voormalig agrarisch gebied in het VSGB op versnelde wijze te kunnen realiseren.

Door actief in te zetten op een grondig onderzoek van de landbouw in de Vlaamse Rand kan de open ruimte er zowel ecologisch-landschappelijk als economisch-bedrijfsmatig op een duurzame manier worden gerealiseerd.

Samenwerkingsverbanden

De VLM en het ANB roepen een 'Cel uitvoeringsgericht openruimtebeleid' in het leven, die periodiek afstemt over de verwervings- en inrichtingsaspecten van het openruimtebeleid in de Vlaamse Rand. Beide instanties houden daarbij rekening met de andere openruimte-actoren in de Vlaamse Rand.

Financiële impact

Met het aangegeven budget voor grondverwerving kunnen de 174,5 ha gronden die een bestemmingswijziging ondergaan in het kader van het VSGB wellicht worden aangekocht (rechtstreeks of na ruiling) tegen 2023-2024. Financiële impact is 2.500.000 euro. In een latere fase kan dat verwervingsbeleid worden uitgebreid naar de bestemmingswijzigingen van agrarisch gebied naar gemengd openruimtegebied.

Voor landinrichting wordt vanaf 2012 minstens 10% van het jaarlijkse reguliere budget landinrichting gereserveerd voor de Vlaamse Rand. Financiële impact tot 2014: 1.500.000 euro financiering door landinrichting (70%), aangevuld met restfinanciering van 30% door partners, of een totale investering van afgerond 2.140 000 euro. Na 2014 wordt dat bedrag opnieuw in overweging genomen op basis van het dan voorliggende planprogramma voor de Vlaamse Rand.

Vanaf 2012 worden in de begroting best ook middelen ingeschreven voor quickwins in de Vlaamse Rand. Financiële impact tot 2014: 300.000 euro.

Een landbouwstudie voor de Vlaamse Rand wordt geraamd op 120.000 euro en kan gefaseerd worden uitgevoerd over drie jaar.

Deel 5: Conclusies

- 1 Open ruimte is een verhaal van veel partners gaande van privé tot overheid, van lokaal bestuur over provincie tot gewest. Het ANB en de VLM zetten hun instrumenten gericht en complementair in. Het ANB stimuleert en ondersteunt financieel de gemeenten/provincie/intercommunales die inspanningen leveren voor het aantakken van toegankelijk openbaar groen aan de groenpolen in kader van Groen in de Stad. De VLM voorziet in kader van inrichtingsprojecten eveneens projectmiddelen. VLM en ANB overleggen om zo tot een gebiedsdekkend geheel te komen waarbij elk van de partners maximaal op de eigen sterkte wordt ingezet. ANB en VLM starten een structureel beleidsoverleg op niveau van de provincie Vlaams-Brabant. In een geregeld overleg wordt actief gezocht naar synergieën en partnerschap voor verschillende projecten, opmaak planprogramma, opmaak meerjarenplan- en begroting, voortdurende afstemming van de verschillende openruimteprojecten, enz.
- 2 Voorgesteld flankerend beleid richt zich op het verkleinen van het tekort aan openbaar toegankelijk groen en open ruimte in het VSGB en de Vlaamse Rand. Het minimumscenario van de invulling van 20 % van de tekorten is niet haalbaar als alleen binnen de strikte perimeter van het VSGB wordt gewerkt voor de verwerving en inrichting van bijkomende toegankelijke groengebieden en open ruimte. Om de vooropgestelde doelstellingen te kunnen halen beslaat het actiegebied alle gemeenten die betrokken zijn bij het GRUP VSGB en alle overige gemeenten binnen de Vlaamse Rand.
- 3 De verwerving, inrichting en beheer van bijkomende groenkernen die de bestaande groenpolen versterken, en tegelijkertijd ook de tekorten aan toegankelijk groen in het VSGB verkleinen, vallen - wat betreft de vooropgestelde realisatiegraad van 20% - volledig binnen de reguliere begroting van het ANB. Het gaat over een extra verwerving van 750 ha tegen 2020. Voor de VLM wordt 10% van het budget vrijgemaakt voor landinrichting in de Vlaamse Rand. Hier zou de investering minstens evenredig moeten zijn aan andere provincies. Er worden 21 inrichtingsplannen vooropgesteld tegen 2020, wat een cadans van 3 inrichtingsplannen per jaar betekent.
4. De mogelijke realisatie hangt sterk af van de kracht van de ingezette instrumenten. Bestaande instrumenten zoals de grondenbank verdienen daarbij extra aandacht, zodat zij op hun maximale sterkte kunnen worden ingezet. Met het VLM-budget voor grondverwerving kunnen de 174,5 ha gronden die in het kader van het huidige voorstel GRUP VSGB een bestemmingswijziging ondergaan naar bos-, natuur- en parkgebied wellicht worden aangekocht (rechtstreeks of na rulling) tegen 2021-2022. Financiële impact is 2.500 000 euro. Ook de opbouw van een grondreserve is onontbeerlijk om het instrument volledig tot zijn recht te laten komen. Dat houdt in dat voorstellen tot verwerving niet gelijktijdig moeten gepaard gaan met een voorstel tot doorverkoop of ruil. VLM en ANB realiseren tegen 2020 samen 925 ha van het tekort van 3.736 ha of dringen het tekort terug met 24,8%.

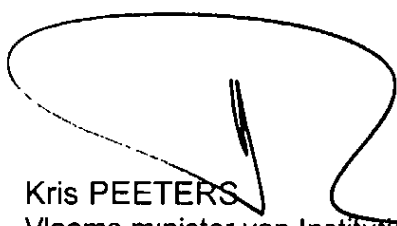
- 5 Het opstellen van een landbouwstudie kan een belangrijk instrument zijn om de haalbaarheid van projecten in het agrarisch gebied in het VSGB strategisch in te schatten. Voor de volledige realisatie van de landbouwstudie wordt het extra budget geschat op 120.000 euro. Er wordt gevraagd aan de minister van Landbouw om de middelen te voorzien. De uitvoering van de opdracht mag in geen geval vertragend werken. Daarom stellen we een aanpak in 3 fasen voor die elkaar niet uitsluiten maar integendeel versterken. In een eerste fase worden landbouw-bedrijven bevraagd in het kader van concrete aankoop- of inrichtingsdossiers, in een tweede fase de landbouwers in het VSGB en in een derde fase de landbouwers in de Vlaamse Rand
- 6 De financiële implicaties zijn hieronder weergegeven in een **indicatieve meerjarentabel** voor de periode 2012 – 2014

Verwijzing tekst	Instrument	2012	2013	2014	
Deel 4 p 10	<i>Inrichting</i>	500.000	500.000	500 000	Regulier budget landinrichting (VLM)
Deel 4 p 9	<i>Grondenbank</i>	500 000	500 000	500.000	Regulier budget binnen de reeds voorziene uitgaven van de entiteit Grondenbank (VLM)
Deel 4 p 9	<i>Lokale grondenbank</i>	140.000	140 000	---	Middelen van gemeenten die participeren in een lokale grondenbank
Deel 4 p 10	<i>Quickwins platteland</i>	100.000	100.000	100.000	Middelen jaarlijks te voorzien op dotatie plattelandsbeleid (Landbouw)
Deel 4 p 11	<i>Landbouwstudie</i>	40 000	40 000	40 000	Middelen uit reguliere begroting landbouw(Landbouw)
Deel 4 p 10	<i>Europese projecten</i>	36 333 245.813	36 333 180 522	36 333 116 850	Middelen reeds voorzien in Europese projecten
Deel 3 p 8	<i>Verwerving ANB</i>	4 150 000	4 150 000	4.150 000	Regulier budget verwerving van gemiddeld 83 ha/jaar aan 5 euro/ha (ANB)
Deel 3 p 8	<i>Groen in de Stad subsidiëring</i>	275 000	275 000	275 000	Gesubsidieerde aankoop en inrichting door gemeente

Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist

1. haar goedkeuring te hechten aan de conceptnota inzake het uitvoeringsgericht voorstel voor het flankerend beleid open ruimte in het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel, in het kader van het GRUP VSGB, zonder dat dit enig financieel of budgettair engagement inhoudt;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het landbouwbeleid, en de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu, te gelasten met de uitvoering van dit voorstel

Kris PEETERS
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid,

Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Leefmilieu,
Natuur en Cultuur